

Dilemma's

1. Val van kabinet-Kok II

Kabinet-Kok II (1998-2002)

Dit kabinet, in de wandelgangen veelal 'Paars II' genoemd, was een voortzetting van het kabinet-Kok I. PvdA-leider Wim Kok werd voor de tweede keer premier. Hoewel het kabinet het bijna de volle vier jaar uithield, verliep de samenwerking tussen PvdA, VVD en D66 minder soepel dan in de vorige kabinetsperiode.

Op 16 april 2002 boden de ministers en staatssecretarissen van het tweede kabinet-Kok hun ontslag aan naar aanleiding van het rapport van het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD) over het bloedbad bij Srebrenica. In dit rapport werden de gebeurtenissen op een rij gezet die in juli 1995 tot de moord op meer dan 7000 Bosnische moslimjongens en -mannen door Servische troepen hadden geleid. Nederlandse VN-soldaten (Dutchbat) hadden deze mensen moeten beschermen, maar hadden het bloedbad niet kunnen voorkomen. In het rapport werd de schuld min of meer verdeeld over de politiek en de militaire top, maar werd Dutchbat zelf ontzien. De militaire top werd onder meer verweten feiten verdoezeld te hebben en de Nederlandse overheid werd onder meer verweten met de uitzending van militairen een onverantwoorde beslissing te hebben genomen: slecht mandaat, slechte voorbereiding, slechte uitrusting.

Minister-president Kok en de overige bewindslieden aanvaardden met hun ontslag de politieke medeverantwoordelijkheid voor het feit dat de Nederlandse militairen het bloedbad niet hadden kunnen voorkomen. Het ontslag werd nog vóór een debat met de Kamer ingediend. Er lag dus geen conflict met de Kamer aan ten grondslag¹. Het kabinet viel op 16 april 2002. Er stonden al verkiezingen gepland voor 15 mei 2002.

Bron: parlement.com

1. Wat kunnen, met het oog op bovenstaande informatie, redenen zijn geweest voor het aftreden van het kabinet?
 - A. Interne verdeeldheid in het kabinet: ministers zijn het oneens over een of meer kwesties. (Dit is een staatsrechtelijk motief.)
 - B. Een conflict met het parlement: wanneer de meerderheid van de Tweede Kamer het kabinet niet meer steunt. (Dit is een staatsrechtelijk motief.)
 - C. Emotionele en morele redenen
 - D. Politiek opportunisme
2. Ik vind het goed / niet goed dat dit hele kabinet is afgetreden.

Mijn argumenten hierbij:

3. Vind je dat nog meer mensen uit hun positie gezet zouden moeten worden, bijvoorbeeld in de militaire top? Waarom wel of niet?

2. Val van kabinet-Balkenende II

Kabinet-Balkenende II (2003-2006)

Na de Tweede Kamerverkiezingen van 2003 werd het kabinet-Balkenende II gevormd. In dit kabinet werkten CDA, VVD en D66 samen. De CDA- en VVD-bewindslieden uit het voorgaande kabinet-Balkenende I keerden allen terug. Jan Peter Balkenende (CDA) werd wederom premier.

Op 30 juni 2006 bood minister-president Balkenende het ontslag aan van de bewindslieden van D66 en stelden hij en de overige bewindslieden hun portefeuilles ter beschikking. De D66-bewindslieden stapten op, nadat de D66-fractie een dag eerder het vertrouwen in minister Rita Verdonk had opgezegd. De aanleiding van het conflict tussen D66 en minister Verdonk was de gang van zaken rond het Nederlandschap van VVD-Tweede Kamerlid Ayaan Hirsi Ali.

In een uitzending van tv-programma Zembla vertelde het toenmalige Kamerlid Hirsi Ali dat zij heeft gelogen over haar naam en geboortedatum toen zij naar Nederland kwam. Het verhaal van de politica was niet nieuw, maar Verdonk besloot naar aanleiding van de uitzending een onderzoek te laten uitvoeren naar de status van Hirsi Ali, die is geboren in Somalië. Enkele dagen later schreef Verdonk in een brief aan de Tweede Kamer dat Ayaan Hirsi Ali vooralsnog werd geacht 'het Nederlandschap nooit te hebben verkregen'.

Hirsi Ali leek aanvankelijk haar Nederlandschap te hebben verloren, maar zes weken later bleek ze dat toch te mogen behouden. Volgens de letter van de Somalische wet zou zij niet hebben gelogen. Minister en Hirsi Ali kwamen met een verklaring waarin laatstgenoemde de schuld voor de affaire op zich leek te nemen. Tijdens een spoeddebat over de brief benadrukten veel partijen dat de hele affaire voorkomen had kunnen worden als Verdonk zorgvuldig onderzoek had laten verrichten voordat zij met haar eerste conclusie kwam. Hoewel de uitkomst was zoals de Kamer had gewild (namelijk behoud van het Nederlandschap voor Hirsi Ali), bestond er onvrede over de gang van zaken; niet alleen bij de oppositie, maar ook bij regeringspartij D66.

Hierop diende D66 een motie van afkeuring in tegen minister Verdonk. Deze motie kreeg geen meerderheid in de Tweede Kamer, waarop premier Balkenende de Tweede Kamer informeerde niet van plan te zijn om op te stappen. De fractie van D66 zegde in reactie daarop het vertrouwen op in de regering, waarna de drie D66-bewindslieden hun ontslag indienden.

Het vertrouwen in het kabinet was daardoor dusdanig gedaald dat premier Jan Peter Balkenende (CDA) geen andere mogelijkheid meer zag dan het ontslag van het volledige kabinet aan te bieden aan koningin Beatrix.

Bron: parlement.com en Trouw (Uitzending Zembla leidde val Balkenende-II in, 2006)

1. Wat denk je dat, met het oog op bovenstaande informatie, de redenen zijn geweest voor het aftreden van het kabinet?
 - A. Interne verdeeldheid in het kabinet: ministers zijn het oneens over een of meer kwesties. (Dit is een staatsrechtelijk motief.)
 - B. Een conflict met het parlement: wanneer de meerderheid van de Tweede Kamer het kabinet niet meer steunt. (Dit is een staatsrechtelijk motief.)
 - C. Emotionele en morele redenen
 - D. Politiek opportunisme

2. Ik vind het goed / niet goed dat dit hele kabinet is afgetreden.

Mijn argumenten hierbij:

3. Val van kabinet-Rutte III

Kabinet-Rutte III (2017-2021)

Dit kabinet van VVD, D66, CDA en ChristenUnie kwam na de langste formatie sinds de Tweede Wereldoorlog tot stand. Het kabinet trad op 26 oktober 2017 aan. Zeven maanden na de verkiezingen van 15 maart 2017 stond er een opvolger van het kabinet-Rutte II op het bordes. Het kabinet bood op 15 januari 2021 ontslag aan, vanwege de harde conclusies van het parlementair onderzoek kinderopvangtoeslag.

Het derde kabinet-Rutte heeft vanwege de harde conclusies van de parlementaire ondervragingscommissie kinderopvangtoeslag op 15 januari 2021 zijn ontslag aangeboden. Het kabinet is nu dus demissionair. Dat betekent dat het wel gewoon doorregeert. Alleen zullen politiek-gevoelige wetsvoorstellen voorlopig niet worden afgehandeld.

De druk op het kabinet om zijn verantwoordelijkheid te nemen voor het overheidsfalen in de toeslagenaffaire werd alsmear groter, nadat Lodewijk Asscher (minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in het kabinet-Rutte II) al besloot om zijn lijsttrekkerschap voor de PvdA in te trekken om dezelfde redenen. Het ontslag van het kabinet, twee maanden voor de verkiezingen en midden in de coronacrisis, is grotendeels symbolisch. Het kabinet regeert demissionair verder. Zeker in de aanpak van de coronacrisis zullen geen grote veranderingen plaatsvinden.

Bron: parlement.com

1. Wat denk je dat, met het oog op bovenstaande informatie, de redenen zijn geweest voor het aftreden van het kabinet?
 - A. Interne verdeeldheid in het kabinet: ministers zijn het oneens over een of meer kwesties. (Dit is een staatsrechtelijk motief.)
 - B. Een conflict met het parlement: wanneer de meerderheid van de Tweede Kamer het kabinet niet meer steunt. (Dit is een staatsrechtelijk motief.)
 - C. Emotionele en morele redenen
 - D. Politiek opportunisme
2. Ik vind het goed / niet goed dat dit hele kabinet is afgetreden.

Mijn argumenten hierbij:

3. Vind je dat de afgetreden politici uit het kabinet-Rutte III na de verkiezingen weer terug kunnen komen als minister of minister-president? Waarom wel/niet?
